

DERIVATE LEXICALE ALE UNOR ÎMRUMUTURI DIN ENGLEZĂ

MATIEȚ – PARASCHIV Violeta, dr., lector

Summary

Loans from other languages are a matter of linguistic creativity. By them, language is changing and enriching to meet constantly new realities.

O contribuție importantă la îmbogățirea și nuanțarea vocabularului o au împrumuturile și cuvintele noi formate în baza acestor împrumuturi, cât și adaptarea acestora la sistemele limbilor.

În româna actuală pot fi sesizate împrumuturi din limba engleză, care pătrund vertiginos atât în limba vorbită, cât și în diferite domenii de activitate, mai ales în sfera IT. Transformările majore din organizarea social-economică internațională au impus dezvoltarea unor discipline moderne ca: finanțe, statistică, management, marketing, administrare afacerilor etc., ale căror limbaje se subordonează domeniului economic.

Vorbim de un fenomen explicabil mai ales prin progresul anumitor domenii ale tehnicii. Trebuie subliniat faptul ca aceste împrumuturi și influențe sunt necesare, chiar pozitive, atâta timp cât nu devin exagerate.

Influența engleză nu este un fenomen negativ, nu are de ce să se considere periculos pentru dezvoltarea vocabularului, dar impune unele imprudențe și greșeli de limbă din mai multe motive. Și aici trebuie să ținem cont de ceea ce sugera E. Coșeriu cu referire la transformările ce au loc în limbă: „Ne aflăm, astfel, în fața a două fapte importante: a) vorbitorii intuiesc și cunosc anumite relații care există între diferite paradigme ale limbii lor; b) aceste relații pot fi diferite în limbi diferite” [3, p. 91].

Trebuie să ținem cont de faptul că limba engleză aparține altei familii de limbi decât româna, de aceea împrumuturile din această limbă pot impune mai multe probleme de acceptare și de adaptare. Dar, totodată ținând cont de creativitatea lingvistică în procesul comunicării și adaptarea vorbitorilor la situația de comunicare, putem remarca multe „inovații lingvistice”, care devin acceptate de uz și apoi de normă, sau, care pur și simplu, rămân „efemere” sau creații ad-hoc. Receptivă la aceste împrumuturi și creații lexicale este, mai ales, presa, cea destinată publicului adolescentin sau tinerilor, chiar dacă acestea nu sunt atestate în dicționarele limbii române

Ne-am propus să urmărim câteva familii lexicale atestate în DCR 3, ale căror bază sunt împrumuturile din limba engleză. Trebuie să menționăm că unele din aceste unități lexicale rămân neînregistrate de alte dicționare ale limbii române.

Astfel, un cuvânt recent atestat și utilizat în limba română scrisă și vorbită este substantivul **brand**, cunoscut în limbajul de specialitate, cât și în varianta comună. DCR 3 dă următoarea semnificație „marcă comercială și percepția publică asociată ei” [DCR 3, p. 106].

În continuare DCR 3 atestă mai multe derivate și compuse formate în interiorul limbii române, fapt care denotă acceptarea împrumutului în limba română: derivatul verbal *a brandui* „a construi un brand”, care a devenit bază pentru substantivul *branduire* și adjectivul *branduit*, -ă. Aceeași sursă înregistrează compusele realizate cu elemente de compunere între cuvânt – împrumutul din engleză *brand* + elementele de compunere (în cazul nostru, sufixoide): substantivul *brandmanie* „mania de a cumpăra, din snobism, mărfuri ale unei mărci celebre sau de lux” și substantivul *brandolog* „specialist în branduri; persoană care se ocupă de studiul apariției și evoluției brandurilor / mărcilor.

„Captat în sistemul limbii române, *brand* devine cuvânt de bază și se află la originea derivatelor *a branda / a brându / a brandui, brandare / brânduire / brânduială, brandat / brându / rebranda / rebrânduire, rebrandare / rebrânduire, nebrandat / nebrându / brânduială, brânduitor*” [5, p. 297].

Cel mai prolific procedeu de derivare al limbii române rămâne derivarea cu sufixe. Astfel, pentru „împrumutul necesar” din engleză *blog*, DCR 3 înregistrează o vastă familie lexicală, derivate prin sufixare: *a bloga, blogat, blogăr / bloger / blogger / blogher, blogăreală, a blogări, blogăriță / blogeriță / bloggeriță, a blogui, bloguit*, cât și compusul *blogosferă*.

Din articolele lexicografice ale verbelor, reiese că cele trei verbe (*a bloga, a blogări, a blogui*) sunt sinonime și au semnificația „a posta texte pe blog”. Aici intervine creativitatea lingvistică a vorbitorilor și folosirea mijloacelor lexicale de formare a cuvintelor și de îmbogățire a vocabularului limbii române.

Observăm, de asemenea și prezența omonimiei în cazul variantelor ortografice *blogăr / bloger / blogger / blogher* și *blogăriță / blogeriță / bloggeriță*.

Aici intervin normele ortografice și ortoepice, care, pe de o parte tind să păstreze împrumuturile din engleză într-o formă cât mai apropiată de cea din limba-sursă, iar, pe de altă parte, se adaptează la normele limbii române.

Un fenomen interesant este și substantivul *bișniță* și familia lexicală a acestuia, care are la bază substantivul din engleză *business*. Dacă *business* este în registrul terminologic și denominativ în limba engleză, *bișniță* capătă în limba română o tentă colocvială și peiorativă și este întrebuințat în stilul oral și familiar. Tot așa și derivatele acestuia, toate au specificat în articolele lexicografice *familiar, peiorativ, colocvial, argou: bișnițar, bișnițat, bișnițăreală, a bișnițari, bișnițarie*.

Anglicismele pot forma mai multe categorii de derivate și compuse: nume de agent (substantive masculine și feminine) cu sufixele corespunzătoare *-ist, -er, -ă, -iță*, participii și substantive de la verbe sau verbe de la substantive etc. Aducem în continuare câteva exemple de familii lexicale care au la bază împrumuturi din engleză: *hacker* s. m. (cuv. engl.), *a hackeri* (din *hacker* + *-i*), *hackerit* (din *hackeri*), *hackeriță* (din *hacker* + *-iță*); *manager* s.m., *manageria* (din *manager*), *manageriza* (din *manager* + *-iza*); *target* s. n. (anglicism), (din angl. *target*), *a targeta* (din *target*), *targetat* (din *target*).

Că și lexemele propriu-zise, siglele pot deveni surse pentru formarea a noi unități lexicale. Astfel, atestăm formații prin derivare de la abrevieri din limba engleză (derivate substantive și derivate adjectivale).

UFO s. „farfurie zburătoare” (abreviere din engl. amer. *U[nidentified] F[lyng] O[bject]* („obiect zburător neidentificat”), *ufolog, ufologic, -ă, ufologie, ufonaut* (din *UFO* + *-naut*).

Sigla *VIP* are următorul articol lexicografic în DCR 3: *VIP* s.n. (americanism) „persoană foarte importantă, căreia i se rezervă un tratament special” (siglă din engl. *V[ery] I[mportant] P[erson]*). Tot aici se înregistrează și familia lexicală a acestuia: *vipă, vipărie, vipesă*.

În consecință putem menționa că termenii preluați din limba engleză, chiar dacă reprezintă, la început o modă, treptat sunt „acceptați” de limba română și se „comportă” ca atare, contribuind la îmbogățirea vocabularului prin mijloace specifice limbii române.

De fapt, esența unei limbi este de a se înnoi în fiecare epocă. Împrumuturile din alte limbi, schimbările interne și folosirea corectă a sensului acestora în procesul comunicării este tot ceea ce contează pentru obținerea rezultatului scontat, acela de a comunica și de a transmite mesaje.

Bibliografie

1. Avram, Mioara, *Anglicismele în limba română actuală*, București, 2001.
2. Bidu-Vrănceanu, Angela et al., *Dicționar de științe ale limbii*, Editura Nemira, București, 2001. (DSL)
3. Coșeriu, E., *Lecții de lingvistică generală*, Arc, Chișinău, 2000.
4. Dumitrescu, Florica, *Dicționar de cuvinte recente*, Logos, București, 2013. (DCR 3)
5. Gioroceanu, Alina, Împrumut și creativitate lexicală în româna actuală, în Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică, XXXII (1-2), 2010.
6. Stoichițoiu-Ichim, Adriana, 2001, *Vocabularul limbii române actuale. Structura, dinamică, creativitate*, ALL, București, 2001.